

[Finansministeren.]

derfor troede jeg faktisk, da jeg lagde så kolossalt megen vægt på, at vi nu kunne fremsætte et forslag, som også fru Hanne Reintoft kunne stemme for: ja men momsen, det må være et princip, som fru Hanne Reintoft er tilhænger af, for det stemte hun jo for i 1967. I politik kan man blive overrasket glædeligt, men man kan sandelig også blive skuffet; jeg er ked af, at jeg er blevet det i dag, men det må jeg vel affinde mig med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at de 3 lovforslag henvises til det tidligere nedsatte udvalg om dagsordenens punkt 1 og 2. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

(Lovforslaget (nr. 177) findes i tillæg A. sp. 4001, fremsættelsen i tidenden sp. 5796).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiefordelinger. (Forhøjelse af børnetilskud m. v.).

(Lovforslaget (nr. 178) findes i tillæg A. sp. 4005, fremsættelsen i tidenden sp. 5796).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Erling Dinesen: Det er jo meget begrænsede kompensationsforslag, der er fremsat for at råde bod på den forringelse af levevilkårene, der sker ved den ekstraordinære momsforhøjelse. Det er videre meget svært

at finde ud af, i hvilket omfang der reelt ydes kompensation til folke-, invalide- og enkepensionister, og det samme gælder i øvrigt, når talen er om de forhøjelser af børnetilskud og moderskabsydelse, som er foreslået.

Hertil kommer, at mange andre økonomisk vanskeligt stillede tilsyneladende ikke får nogen form for kompensation for de nye prisstigninger, vi nu skal have; i alle tilfælde er der endnu ikke fremsat noget forslag herom, og der er heller ikke bebudet noget. Lad mig om disse grupper nævne, at vi har langt over 100.000 lærlinge og elever her i landet, som økonomisk og socialt er meget vanskeligt stillet, da de fleste af dem er økonomisk dårligere stillet end pensionisterne. Der er ikke foreslået noget som helst i kompensation for den forringelse af lærlingenes situation, der sker gennem momsforhøjelsen, og jeg vil da gerne spørge socialministeren eller undervisningsministeren: kommer der et forslag, der vil afbøde momsens virkninger for alle disse unge, som er under faglig uddannelse?

Hvordan er det i øvrigt med uddannelsesstøtten? I hvor høj grad har man tænkt på, at alle unge under uddannelse nu vil få deres vilkår yderligere forringet, medmindre der sker noget på dette felt? Nu hørte jeg godt nok for et øjeblik siden, at finansministeren bebudede visse forslag, men jeg synes nok, det var rart, om vi i alle tilfælde i det udvalgsarbejde, som skal pågå i dag, fik besked om, hvad man har i sinde at gøre over for alle de unge under uddannelse.

I øvrigt er der jo mange andre sociale grupper end pensionisterne og de uddannelsessøgende. Vi har titusinder af lavtlønnede arbejdere, som ikke er økonomisk bedre stillet end pensionisterne. De skal åbenbart heller ikke have nogen form for kompensation. Det er oven i købet sådan, at på disse lavtlønnede arbejderes budgetter hviler momsen særlig tungt, men til trods herfor skal deres beskedne levefod altså yderligere forringes.

Jeg kunne yderligere føje til, at f. eks. familier, som er ramt af arbejdsløshed eller sygdom, heller ikke er taget med. Det er ikke så længe siden, der er sket små forbedringer, hvad angår de dagpengeydelse, som kan opnås under sygdom og arbejdsløshed, men nu sker der det, at regeringen med momsforhøjelsen simpelt hen fjerner disse

[Erling Dinesen.]

forbedringer for de syge, for de arbejdsløse, og det synes vi ærlig talt er en lidt ejendommeligt form for socialpolitik.

Må jeg derpå vende tilbage til pensionisterne. Jeg vil gerne sige lige ud, at jeg er noget skeptisk indstillet over for de regnestykker, der har ført til de foreslåede kompensationsbeløb. Det siges i bemærkningerne til lovforslaget:

„Afgiftsforhøjelsen antages efter foretagne beregninger at medføre en udgiftsstigning for pensionisterne på 1,8 pct. af pensionen, når denne er reduceret med det beløb, der medgår til betaling af den allerede eksisterende omsætningsafgift.“

Det er jo ikke særlig oplysende, og vi har faktisk ikke fået andet at vide om den måde, man har foretaget beregningerne på. Der er forskellige forhold, som det er nødvendigt, at vi, om ikke her i salen, så i alle tilfælde under udvalgsarbejdet, får nærmere kendskab til.

Må jeg føje til, at efter en hurtig gennemgang af forslaget og sammenligning med tilsvarende forslag i 1968 falder det i øjnene, synes jeg, at kompensationen for pensionisterne ikke er beregnet af det højere grundbeløb, der nu er gældende. Det ser ud til at være beregnet af det samme grundbeløb som i 1968. Endvidere ser det ud til, at der ikke er taget hensyn til den ændrede situation i forhold til 1968, at pensionisterne nu er undergivet beskatning, det vil sige, at kompensationen reduceres med den skatteprocent, den enkelte pensionist har; en forhøjelse har i gennemsnit kun 64 pct.s værdi, fordi skatten går fra.

Disse spørgsmål er altså meget uklare for os, og vi vil gerne have lidt nærmere oplysninger. Under alle omstændigheder tror jeg nok, at de forhold, jeg her har nævnt, må underkastes en nærmere undersøgelse. Vi må have en tilforladelig forklaring på, hvordan man er nået frem til de foreslåede beskudne kompensationsbeløb. Det gælder ikke alene, hvad angår pensionistgrupperne, men også de foreslåede forhøjelser af børnetilskud og moderskabsydelse.

Sluttelig vil jeg gerne sige: vi er altså ikke blot positivt indstillet over for spørgsmålet om kompensation for regeringens nye pristigninger. Vi mener simpelt hen, at denne kompensation bør dække fuldt ud, og vi

mener, at personkredsen bør udvides ganske betydeligt.

Asger Jensen: De to lovforslag tager sigte på at give en kompensation til pensionisterne og ligestillede, som der er tradition for, når der gennemføres den slags skatteforhøjelser. Herudover har finansministeren meddelt, at ungdommens uddannelsesfond også vil blive tilgodeset.

Det lader hr. Erling Dinesen sig imidlertid ikke nøje med, men vil derimod tage hele problemstillingen op, bruge kompensationen til at tage lavtlønsproblemet og alle mulige andre ting op ved samme lejlighed. Nu var det jo ikke hr. Erling Dinesen, der var ordfører vedrørende selve forslaget om skatteforhøjelsen. Udgangspunktet for, at man kan stille noget krav om kompensation, er vel i og for sig, at man er med til at bære byrderne i form af skatteforhøjelserne; ellers er det ligesom noget, man råber ud i luften, uden at der er nogen jordforbindelse, og det har jo ikke så megen værdi.

Disse forslag skal naturligvis indgå i en saglig behandling som alt andet i det store udvalg, der er nedsat, og jeg har da forstået, at oppositionen var enig i, at det skulle i et sådant stort udvalg. Ellers kunne vi have behandlet sagerne i det socialudvalg, som vi ellers plejer at behandle den slags sager i, og dermed gå det lige så grundigt igennem. Om der bliver tid til det i det store udvalg, bliver lidt afhængig af, hvordan man lægger kræfterne i i arbejdet, men jeg håber, at det kan ske lige så grundigt, som det sker, når det foregår i socialudvalget.

Holger Hansen: Som det tidligere har været tilfældet ved ændringer af forbrugsafgiftslove, senest i 1968, er det nødvendigt at gennemføre en regulering af de sociale pensioner for at fastholde den balance, som eksisterer, før afgiftslovene træder i kraft, og vi kan altså fra venstre anbefale de af socialministeren foreslåede ændringer i form af de midlertidige tillæg til grundbeløbene såvel som de foreslåede tillæg til pensionstillægene.

Også ændringen for pensionister, der opholder sig på alderdomshjem og plejehjem, kan vi anbefale, såvel som den sidste del af lovforslaget om forhøjelsen af grænsen for hjælp til underhold — det må være rigtigt,

[Holger Hansen.]

at denne ændres sammen med de øvrige beløbsstørrelser, og det er også sædvane i disse sager — lige så vel som venstre kan anbefale de forøgede børnetilskud og de forøgede beløb til moderskabsydelse.

Grethe Philip: For det radikale venstre er det en selvfølge, at forhøjelsen af momsen må følges af sociale kompensationer, og vi kan i princippet gå ind for den forhøjelse af de sociale pensioner og af børnetilskuddet, som der nu er fremsat lovforslag om. At vi så i folketingsudvalget må se noget nærmere på den mere konkrete beregning af de kompensationer, der nu stilles forslag om, er en selvfølge.

Det har været nævnt af hr. Erling Dinesen, at vi ikke fik løst spørgsmålet om en kompensation for de lavtlønnede, og det er rigtigt, der ligger et problem dér. Nu er det jo ikke meningen, at vi skal drøfte hele lavtlønproblemet i denne forbindelse — det tror jeg egentlig heller ikke var hr. Erling Dinesens mening — men man må pege på, at hver gang vi hæver momsen, ja, så er der et spørgsmål om, hvordan vi skal give kompensation til socialt vanskeligt stillede grupper. Vi har tidligere haft et persontilskud, som tilsigtede at løse det problem. Jeg tror, vi alle herinde har været enige om, at det persontilskud ikke var nogen heldig foretelse, og har været enige om, at det skulle afskaffes. Derefter mener jeg egentlig, at problemet står åbent; vi er vel heller ikke i stand til at løse det denne gang, men derfor kan vi godt få en drøftelse af det i udvalget. I hvert fald vil problemet opstå, hver eneste gang vi skal forhøje momsen, fra hvilken side forslaget end kommer.

Noget anderledes stiller det sig med hensyn til en kompensation til de unge — det blev også rejst fra hr. Erling Dinesens side. Her kan jeg sige, at jeg er vidende om, at undervisningsministeren vil komme med en ansøgning om en forøget bevilling til ungdommens uddannelsesfond. Det er nu ikke længere nødvendigt at ændre selve lovgivningen om ungdommens uddannelsesfond, det kan ske via finansloven, og jeg er som sagt klar over, at undervisningsministeren agter at komme med en ansøgning.

Jeg kan med disse ord anbefale lovforslagene til en åben og positiv drøftelse.

Kurt Brauer: Landet stander i våde, og regeringen og civiljuntaen har travlt. Den har så travlt, at den sammen med VKR-partierne flintrer ud ad lovgivningsvejen i et tempo, så man ikke kan se dens agterspejl for bar fodsåler. Der skal opsuges købekraft, og lønmodtagerne skal slippe penge til vedligeholdelse af regeringens syge politik, der skal kompenseres, og alt sammen skal det ske i en rivende hast. Nå, det er selvfølgelig ikke for en gemen parlamentariker og et ikke-medlem af civiljuntaen at dømme om, om det har sådan en hast. Det bestemmer naturligvis civiljuntaen for os. Men tillad mig at gøre et par korte bemærkninger om den fremgangsmåde, man har valgt at anvende, da man udarbejdede forslagene om kompensationerne.

Når nu forslagene selv omtaler visse beregninger, som er lagt til grund for forslagene, og når man kan være sikker på, at socialministeren har forberedt slagets gang i ting og i udvalg, hvad havde så været mere rimeligt, end om man havde forsynet selve lovforslagene med den nødvendige dokumentation, som man jo ved der alligevel vil blive spurgt om i et udvalg senere? Ja, man har vel nået det ved sin fremgangsmåde, at man har gjort debatten her i salen kortere, og man har sikret sig, at hvis man har urent mel i posen, hvis man underkompenserer med disse forslag — og det tyder beløbsstørrelserne unægtelig på — så kan det først effektivt påvises af oppositionen ved senere behandlinger af forslagene, og så slipper vi for så meget palaver her i dag.

Om det saglige indhold af de forslag, vi her har til behandling, er der således ikke meget at sige, som ikke allerede er sagt af hr. Erling Dinesen. De oplysninger, som man må have for at kunne bedømme forslagene, har civiljuntaen forholdt folketetinget. Og man kan være temmelig sikker på, at de menige medlemmer af juntaens støttepartier heller ikke har set disse beregninger. Det skulle glæde mig, om den påstand, jeg dér fremsatte, kan dementeres henedefra. Jeg spørger altså: har de medlemmer af venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre, som vi ved har slugt hele denne lovgivningskamel, set de beregninger, som ligger til grund for kompensationerne? Hvis de mod forventning har set dem, så er det dobbelt beskæmmende, at vi andre ikke

[Kurt Brauer.]

endnu har haft lejlighed til at holde vore taler på en lignende baggrund. Hvis de ikke har set beregningerne, så siger det en del om, hvor uansvarligt og hvor underkuet juntaens støttemedlemmer finder sig i at arbejde her.

Formanden: Ord som „juntaen“ og „civil-juntaen“ kan ikke passere.

Kurt Brauer: Jeg skal meget beklage. Jeg har ordet en række gange senere i mine notater; dér må jeg. . .

Formanden: Beklagelser er nødvendige over for formanden. Udtrykket kan ikke passere.

Kurt Brauer: Jeg skal undlade at bruge ordet senere.

Regeringen har naturligvis ikke drømt om at kompensere de lavtlønnede. Og man har aldeles ikke tænkt sig at kompensere de unge under uddannelse. Nej, her kommer regeringens styrke virkelig til syne. For regeringen er jo rationaliseringsvenlig, og historien om uddannelsessøgendes kompensationer er alt for indviklet til at kunne passere regeringen upåtalte. Da regeringen besluttede sig til at forhøje mønsen til 12½ pct., gav man på trods af de beregninger, som de unge under uddannelse selv havde lagt frem, en aldeles utilstrækkelig kompensation, som man derefter havde et frygteligt besvær med at hive op af lommerne på dem igen. Regeringen stak naturligvis ikke op for bollemælk. Den overvandt besværlighederne med ukueligt mod; men så besluttede den sandelig også, handlekraftig som den er, at nu skulle folketinget have ren besked.

Nu bliver vi her igennem finansministeren underrettet om, at der kommer nok et eller andet fra undervisningsministeren. Hvad det drejer sig om, får vi naturligvis ikke et ord om i kompensationslovene selv. Vi får et eller andet bebudet, også fra fru Grethe Philip, som burde have holdt sin tale på et tidligere tidspunkt, nemlig dengang de radikale besluttede sig for at gå ind for dette. Fru Grethe Philip, som har holdt en tale om disse ting, har ikke nogen garanti, formoder jeg, for, at der virkelig bliver kompenseret til bunds, og at man ikke, som ved tidligere

lejligheder, når man har villet give de unge under uddannelse kompensation, ikke virkelig effektivt kompenserer, idet man senere henter det op af lommerne på de unge igen. Det forekommer mig, at fru Grethe Philips tale burde have været holdt, dengang den radikale gruppe gik ind på dens forhandleres betingelser; dengang den radikale gruppe diskuterede dette oplæg, burde fru Grethe Philip have gjort gældende, at disse kompensationer også må omfatte lavtlønnede, de må også omfatte unge under uddannelse, de må også omfatte sådanne unge under uddannelse, som ikke får egentlig støtte fra ungdommens uddannelsesfond, men som blot har lån derfra, som ikke er kompenseret ved dyrtidsportioner eller andet. Sådant burde man have ført forhandlingerne, men vi står altså her med et færdigt resultat, og der er ikke ret meget at pille ved.

Regeringen bebuder via finansministeren, at et eller andet vil komme; vi andre kan være sikre på, at mere kommer der formentlig ikke. Sagen er afgjort på forhånd, der vil ikke blive flyttet et komma. Man kunne have vedtaget her og nu en bemyndigelseslov til regeringen og VKR-partiernes topforhandlere, man kunne have givet dem en bemyndigelse til at ordne, hvad der skal ordnes, og så have sendt os andre hjem, for der bliver ikke flyttet et komma.

Sigsgaard: Jeg har et par gange haft lejlighed til at kritisere det forhold, at når man forbedrer pensionerne, så gør man det på en sådan måde, at såkaldt enlige får ét beløb, men bor de sammen, måske oven i købet med papirer på det i form af en vielsesattest, så får de et mindre beløb. Det ser vi igen i forslagene her i dag. Jeg har netop i dag modtaget en henvendelse om det forhold selvfølgelig med det formål, at det kunne indgå i debatten, således at det ikke bare blev ved mine påstande om, hvordan det forholder sig, og hvordan det opleves af folk ude omkring, og jeg skal tillade mig til indledning at bringe et kort citat fra denne henvendelse. Det hedder heri:

„Den fulde folkepension er 855 kr. månedlig samt skattefri. Min hustru og jeg får fuld ægteskabspension, det vil sige, at jeg får fuld folkepension 855 kr. månedlig, som er skattefri, samt et lille tilskud på 522 kr. til hustruen, som man uden skam

[Sigsgaard.]

yderligere forringer til 382 kr. månedlig med 32 pct. skat, 140 kr. månedlig, i alt 1.237 kr. månedlig.

To almindelige mennesker har tilsammen 1.710 kr. skattefrit om måneden. Vi bliver snydt for 473 kr. hver måned, fordi en vielsesattest betyder, at en kvinde hverken er menneske eller borger i et frit demokrati, men snarere er en papegøje, som manden har til tidsfordriv, som man støtter med et par øre til foder. Jeg har appelleret til et par damer, Clara Munck og Nathalie Lind, og til Politiken, men da jeg ikke er noget kendt navn inden for de økonomisk velpolstrede kredse og samme kredse står uforstående over for, hvorfor rakket ikke er glade og tilfredse for den feudale godgørenhed, venter jeg mig ikke noget svar fra samme. Det er grundlovsstridigt at berøve et menneske sin borger- og ejendomsret, selv om dette kun er en kvinde, på grund af et papir, en vielsesattest. Det er underligt at bemærke, at vore kvinder på tinge ikke arbejder for deres køn, men kun er transitorer for noget, mænd.“

Jeg synes, det ganske glimrende rammer i plet det, jeg gerne har villet have frem nogle gange her i tinget, og jeg benytter altså lejligheden til endnu en gang at røre ved det i håb om, at det dog måske giver et resultat.

Nu kommer socialministeren, vistnok engang formand for Dansk Kvindesamfund, med et forslag om, at folk skal have reduceret pension, hvis de har giftet sig. Det må VS tage afstand fra. Der er en række andre ting, som jeg kunne være kommet ind på ved denne lejlighed, men det har været berørt, og det skal jeg lade ligge, idet jeg skal indskrænke mig til fortrinsvis at fremdrage dette ene punkt.

Det er kommet mig for øre, at alene i Københavns kommune skulle der være 3.000-4.000 pensionister, der på grund af disse tåbelige bestemmelser ikke gifter sig og ikke flytter sammen, men opretholder deres egen bolig, fordi de simpelt hen ikke har råd til at få de lavere beløb, som der bliver tale om, i det øjeblik de gifter sig. Jeg ved ikke, om socialministeren har mulighed for at kontrollere sådanne tal, eventuelt via Københavns kommune, men enhver kan forestille sig, at uanset om tallene har den størrelsesor-

den eller en lidt anden, er det også en belastning af vores boligmarked. Der er derfor mange grunde til, at man nu ændrer den holdning, og det kan nås endnu i det lille lovforslag, der her foreligger om en kompensation til pensionisterne og andre.

I bemærkningerne til lovforslaget hedder det, at beregninger viser, at momsforhøjelsen vil betyde 1,8 pct. i udgiftsforøgelse for pensionisterne. Jeg vil som hr. Erling Dinesen sige: hvilke beregninger? Jeg går ud fra, at de bliver fremlagt for udvalget, og dér tror jeg man ikke bare skal sammenholde kompensationen, som den her er foreslået, med den kompensation, som blev ydet sidste gang, men bl. a. stille spørgsmålet: hvor store prisstigninger har man i de beregninger, som socialministeren grunder sit forslag på, regnet med at momsforhøjelsen vil medføre, og er de med i de 1,8 pct.? Det er en helt oplagt sag, at en momsforhøjelse medfører prisstigninger, det ved vi. Måske det allersidste spørgsmål kan besvares allerede nu af socialministeren.

Jeg skal i hvert fald anbefale, at udvalget ser nøje på det kompensationsforslag, og at man stiller de nødvendige ændringsforslag.

Vedrørende børnetilskuddene må man igen stille spørgsmålet: hvem er det, der rammes hårdest af en momsforhøjelse? Det er unge under uddannelse, det er pensionister, og det er lavtlønnede. Pensionisterne får altså en vis — for ringe — kompensation, så vidt man kan skønne, men unge under uddannelse får indtil videre ingenting. I lighed med andre vil jeg efterlyse nogle oplysninger om, hvilke beløb der skal stilles til rådighed ekstra til ungdommens uddannelsesfond. Jeg har set, at undervisningsministeren er her i dag, og finansministeren gjorde opmærksom på, at han arbejdede med et sådant forslag. Det må være rimeligt, at tinget får besked om, hvor stort et beløb det drejer sig om.

I øvrigt er det jo sådan, at uddannelsesfonden forringes relativt i disse år; man går over på lån i højere grad end før, og de lån, man derved tvinger de unge til at optage, bliver stadig dyrere i kraft af den stærkt stigende rente, og renteudgifterne skal nu måske ikke mere være fradragsberettigede — det er jo en tanke, regeringen arbejder med. Men moms og dermed tilskuddet til arbejdsgiverne skal de unge skam betale. I

[Sigsgaard.]

øvrigt er det sådan, at lånene til unge under uddannelse ikke er skattepligtige, men det bliver forbruget af dem i højere grad end tidligere, når vi nu får momsforhøjelse. Alt taget i betragtning tyder meget på, at den gruppe skal stilles endnu ringere, end tilfældet allerede er.

Man kan også spørge med hensyn til de lavtlønnede: hvor er egentlig deres kompensation henne, har regeringen også for dem tanker om at komme med et aktstykke til finansudvalget, der indebærer nogle forbedringer, eller skal de måske slet ikke have kompensation?

Der er altså en række grupper, som ikke får nogen kompensation eller får utilstrækkelig kompensation. Derimod har man valgt at kompensere alle med børn, og det er da givet, at mange, mange af dem i høj grad har brug for det, men jeg skal dog alligevel pege på, at det så vidt mig bekendt er alle med børn, der kompenseres. Det vil sige for nu at sætte sagen lidt på spidsen, at også de skattefri millionærers børn kompenseres, men de lavtlønnede kompenseres ikke, de unge under uddannelse får i bedste fald en ret ringe kompensation og har i det hele fået ringere vilkår her på det sidste. Jeg synes ikke, at det ser alt for godt ud.

Må jeg endelig til sidst sige, at så vidt jeg kan regne, så går forslaget om forhøjelsen af børnetilskuddene ud på en forhøjelse med 7,8 pct. Tallet står ikke i lovforslaget og heller ikke i bemærkningerne, men man kan jo regne sig til det så nogenlunde. Jeg ser ikke umiddelbart nogen forklaring på forholdet mellem forøgelsen af børnetilskuddet og forøgelsen af pensionerne, og jeg tror, at det vil være særdeles fornuftigt, at det 21 mands udvalg, der nu skal arbejde med tingene, prøver på at sammenholde grundlagene og gå dem meget nøje igennem, sådan at vi ved anden behandling kan få et ganske klart svar på, hvordan man er nået frem til disse 7,8 pct., og om det er tilstrækkeligt.

Hanne Reintoft: Jeg må sige, jeg blev faktisk meget nedtrykt, da jeg så de forslag, som socialministeren har fremsat om kompensation til de mennesker, der rammes hårdest af momsforhøjelsen. Jeg har mange gange her i vinter fremhævet, at med prisstigninger og inflation har vi bragt vore fol-

ke- og invalidepensionister i en situation, hvor mange faktisk lider direkte nød, og hvor man daglig modtager talrige klager og anmodninger om hjælp, fordi disse mennesker ingen udveje ser. Det blev i øvrigt også bekræftet fra konservativ side dengang.

Jeg har prøvet og prøvet at lægge budget for nogle af disse mennesker, men selv med husholdningsrådets billigste forsvarlige kostplan har det simpelt hen for en trænet socialrådgiver været umuligt, og man må lade disse mennesker gå i erkendelse af, at de faktisk ikke kan leve sundt og forsvarligt for det, samfundet overlader dem. Det gælder især, hvis de bor dyrt, har særlige udgifter og ikke har familie til at hjælpe sig.

Vi er også med hele vort pensionssystem betænkeligt i underkanten af de internationale satser, oven i købet til trods for at vi har en meget, meget gunstig befolkningsfordeling med kun omkring 14 pct. pensionister, medens andre lande har over 30 pct.

De beløb, der nu er foreslået som kompensation, 17 kr. for ægtepar og 11 kr. for enlige, er af en sådan størrelse, at når mosen rammer med flere procents fald i den disponible indkomst, så bliver det endnu sværere at klare sig, og man kan lige så godt se i øjnene, at man får yderligere nød. Vi får flere kostbare indlæggelser på plejehjem og hospital, vi får flere lægeudgifter og udgifter over omsorgsloven på grund af de psykiske og fysiske skader, det får til følge. Man kan lige så godt se det i øjnene, det er en meget ringe form for besparelse.

Da jeg kom til afsnittet om, at mennesker på pleje- eller alderdomshjem skulle have 3 kr. om måneden i forhøjelse, da blev jeg forundret endnu en gang, men da jeg så tilføjjelsen om, at de mennesker, der endnu ikke er fyldt 60 år, antagelig fordi man har et større behov, når man er yngre, skulle have en ekstra krone — jeg ved ikke, om det er til 4 lakridsbånd, eller hvad ministeren har tænkt sig — så må jeg sige, at jeg synes efterhånden, vi nærmer os hånens politik, hånen over for dem, der ingenting har, og som sidder og nærmest må undvære alle de daglige glæder og fornøjelser.

Børnetilskudsforhøjelsen følger det samme mønster. Man giver til alle, lige meget om de trænger eller ej. Man giver til dem, der har mange penge — som bruger det til lomme penge — og man giver det til

[Hanne Reintoft.]

dem, der trænger, og man giver et latterligt lille beløb til dem, der trænger. Det dækker jo på ingen måde det, momsens koster en normal familie, og det kan ikke føles som kompensation for de ekstraudgifter, der følger, ikke alene af momsens, men også af de stigende priser, som det ganske tydeligt blev klargjort i fredags. Vi ved med al ønskelig tydelighed, at de kommer, navnlig da regeringen over for erhvervslivet har været så hensynsfuld at antyde, at der måske kunne komme et prisstøp, så man kan nå at sætte priserne op i forvejen.

Som jeg allerede har påvist, vil momsforhøjelsen sluge ca. 2 pct. af en gennemsnitlig arbejderindkomst, og prisstigningerne vil udgøre ca. 3/4 pct. om måneden, også i månederne inden momsforhøjelsen sætter ind.

Jeg synes også, man skylder os en ganske klar forklaring på, hvor meget ungdommens uddannelsesfond vil stige. Hvis den ikke kommer i dag, vil jeg meget gerne have et tilsagn om, at den kommer på torsdag, når vi har det til debat.

Der snakkes så meget om, at indkomstpølitik er en politisk mulighed, og når såvel socialistisk folkeparti som socialdemokratiet også hævder, at indkomstpølitik er noget, der kan bruges, så er det, fordi man hævder, at man på en eller anden måde skulle kunne nivellere og fjerne forskellene og fjerne ulighederne, alt det, man har overtaget fra svenskerne. Hvis dette er at fjerne uligheder, hvis de sidste kompensationer, socialdemokratiet indførte for momsens, er at fjerne uligheder, så tør det understreges, at ulighederne tværtimod bliver større og det er ensidig klassepolitik, hvor man overfører penge fra lønmodtagerne lige i lommen på erhvervslivet.

Socialministeren (Nathalie Lind): Må jeg begynde med at svare de forskellige ordførere og først og fremmest hr. Erling Dinesen, der gjorde opmærksom på, at det var vanskeligt at finde ud af, i hvilket omfang der hermed blev ydet kompensation, og som gav udtryk for — det gjaldt også hr. Kurt Brauer, hr. Sigsgaard og fru Hanne Reintoft — at man var noget skeptisk indstillet over for regnestykket. Fru Hanne Reintoft kom i øvrigt med nogle beregninger, som jeg ikke kan kontrollere, men som efter min mening

ikke lyder rigtige, af, hvilken belastning forhøjelsen af merværdiafgiften betyder. Må jeg ikke i denne forbindelse have lov at henvise til, at dette spørgsmål blev diskuteret i det folketingsudvalg, som i marts måned 1968 behandlede forhøjelsen i sin tid af momsens fra 10 til 12½ pct. Jeg har her betænkningen fra udvalget, der blev afgivet den 11. marts, og dér stiller man spørgsmålet:

„Hvor stor belastning af stigningen i det samlede private forbrug regnes der med at forhøjelsen på de 2,5 pct. vil medføre?“ (Folketingstidende 1967-68 tillæg B sp. 21).

Det er de samme beregninger, vi henviser til. Det er altså ikke, som enkelte af talerne var inde på, tilfældige skud i tågen, tilfældige ting, man slynger ud. Man viser her, at med en husstandsindkomst fra 10.000 kr. til 15.000 kr. regner man med, at incidensen af den foreslåede forhøjelse af merværdiafgiften fra 10 pct. til 12½ pct. vil betyde en stigning på 1,8 pct.

Må jeg i øvrigt have lov at sige, at det skuffer mig egentlig ikke så lidt — flere talere gav udtryk for skuffelse over de forslag, regeringen er kommet med — at ingen af talerne fra oppositionens side havde ét eneste forstående ord for, at vi dog her for første gang giver en speciel kompensation til de lavest lønnede, nemlig en kompensation over pensionstillægget. Det har der ikke været tale om før; jeg ved, at hr. Bundvad har rejst spørgsmålet i efteråret, men når man tidligere har forhøjet for at dække ind over for afgiftsforhøjelser, har man ikke fra den tidligere regerings side givet en kompensation over pensionstillægget, og jeg mener, at den vej, vi går her, netop at give noget specielt til dem, der har mindre indtægter eller ikke har indtægter ved siden af pensionen, er en socialt set rigtig vej.

Det er klart, at jeg i udvalget, hvis man ikke er tilfreds med den henvisning, jeg kommer med til den tidligere afgivne betænkning, vil give de oplysninger, man måtte ønske, og komme med de beregninger, man beder om.

Men må jeg så ikke, når man taler om børnetilskuddene, hvor man også ligesom udtrykte en vis skepsis over for, om det nu var en tilstrækkelig dækning, der blev givet her, have lov at understrege, at der med regeringens forslag ikke alene er tale om en

[Socialministeren.]

procentvis forhøjelse af det børnetilskud, der udbetales af det offentlige, men der er tale om en forhøjelse til hele den beregnede udgiftsstigning ved forsørgelse af børn. Hr. Sigsgaard havde nogle procenter, som jeg ikke mener er rigtige; det kan vi også oplyse nærmere i udvalget. Men der er altså her tale om en dækning for hele udgiftsstigningen ved forsørgelse af børnene.

Så rejste hr. Sigsgaard, tror jeg det var, det helt principielle spørgsmål om vor opbygning af pensionerne i anledning af, at der gives ét midlertidigt tillæg til ægtefæller og et andet midlertidigt tillæg til enlige. Jeg er da overhovedet ikke ukendt med den diskussion, men jeg må have lov at minde om, at hr. Sigsgaards partifælle, hr. Kjær Rasmussen, tidligere her i tinget har stillet mig over for det spørgsmål, og at jeg har svaret, som jeg også vil svare i dag, at det er muligt, det principielt havde været ønskeligt, det vil jeg ikke benægte, at folketinget i sin tid, da man vedtog lovgivningen om folkepension, havde taget en anden stilling og indført ens pension til ægtefæller og til enlige. Men det, som vel er det afgørende i dag, er, at skulle man på én gang rette dette op, var det et beløb på 300-400 mill. kr., der ville blive tale om, og dem disponerer vi i hvert fald ikke over i øjeblikket i socialministeriet. Men ét er, hvad der er sket, og hvad der måske var stemmende med den hidtidige samfundsudvikling.

Dernæst må jeg føje til, at man overser i denne debat fra ordførernes side, at i det forslag om en social pensionsfond, som vi antagelig skal vedtage i denne eller næste uge her i tinget, lader jeg netop stå åbent, om man ud over den grundsikring, som folkepensionen er, fortsat skal bygge på en ægtefællepension eller en enlig-pension, og peger på, at man netop med en videregående pension måske skulle sigte mod en pension til hvert enkelt menneske, altså mere i takt med moderne tanker. Derfor tager jeg også de mere drilagtige bemærkninger, der kom bl. a. fra hr. Sigsgaards

side, meget roligt. Jeg synes, vi alle må erkende, at en lovgivning svarende til datidens forhold, som man én gang har bygget op, kan man ikke på én gang fuldstændig ændre, alermindst ved at begynde med lapperier med hensyn til de midlertidige tillæg til pensionerne. Det må tilhøre en mere principiel lovgivning.

Til sidst vil jeg sige til fru Hanne Reintoft, at det er jo meget nemt både at blive ked af det og derefter ironisk og harcelere over de småbeløb, der er tale om, især dette at man til yngre pensionister giver et mindre ekstrabeløb, som ældre pensionister ikke får. Jeg vil blot have lov at pege på, at det egentlig var et ønske fra et enigt udvalg, at man gerne til disse ville give et mindre beløb. Beløbene er måske relativt små, det kan man igen harcelere over — men jeg må dog understrege, at helt minimale beløb er det ikke til mennesker, som er på plejehjem og har alle deres fornødenheder dækket, for det er et beløb på ca. 120 kr. om måneden eller mere — og når man procentvis skal forhøje det med ca. 1,8 pct., ja, så må det blive ganske beskedne beløb om måneden, men deri ligger jo ikke, at selve beløbet er så urimeligt ringe, som fru Hanne Reintoft vil gøre det til.

Jeg skal som sagt være villig til at give udvalget de oplysninger, man måtte ønske. Jeg tror ikke, at diskussioner her om procenter eller tal tjener så forfærdelig mange formål.

Erling Dinesen: Jeg syntes lige, jeg ville kvittere over for fru Grethe Philip for den sympati, der var tale om vedrørende de lavtlønnedes problemer. Vi er jo altid glade for at møde sympati. Vi så også gerne, at den ligesom gav sig lidt kontante udslag, men det kommer måske på et senere tidspunkt.

Jeg vil også gerne takke for oplysningen om, at der kommer forslag om en øget bevilling til ungdommens uddannelsesfond. Vi håber, vi snart ser det forslag. Det, jeg gerne i den sammenhæng vil understrege, er,

[Erling Dinesen.]

at det er meget vigtigt, at man ikke glemmer de mere end 100.000 lærlinge, vi har, som i høj grad har behov for kompensation for den momsforhøjelse, der nu sker.

Må jeg så bare sige til socialministeren: Jeg skal heller ikke gå meget ind på den foretagne procentberegning, men kun sige, at man ikke bare kan henvise til, hvad der skete i forbindelse med momsforhøjelsen i 1968, hvor man fandt frem til disse 1,8 pct.; der er en ny situation for pensionisterne nu, bl. a. derigennem at de betaler skat. Men jeg går ud fra, at vi får disse nærmere oplysninger i udvalget. Jeg ved ikke, og man kan ikke se af forslaget, om der overhovedet er taget hensyn til dette.

Må jeg så sige vedrørende det, socialministeren fremførte, at nu havde man jo også taget hensyn til de lavtlønnede, for første gang, forstod jeg, i dette lands historie, idet der skete en regulering af pensionstillægget med 2 kr. pr. måned, at det jo ikke er lavtlønnede, det drejer sig om her, det er pensionister, som kun har folkepensionen eller folkepensionen plus en meget beskeden indtægt derudover at leve af. Men som sagt, vi kan vel få de øvrige oplysninger i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at de 2 lovforslag henvises til det tidligere i dag om dagsordenens punkt 1 og 2 nedsatte udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget (Ophold) Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om begrænsning af omkostningsforøgelse som følge af dyrtidsregulering af lønninger.

(Lovforslaget (nr. 175) findes i tillæg A. sp. 3951, fremsættelsen i tidenden sp. 5797).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Anker Jørgensen: Jeg vil allerførst notere med en vis tilfredshed, at regeringen har frafaldet sit krav om en fjernelse af 3 dyrtidsportioner. Men det er jo en meget begrænset tilfredshed, når man nu ser det forslag, som arbejdsministeren her har fremsat. Det forekommer mig nemlig, at det alligevel er et angreb på den pristalsregulering, som parterne på arbejdsmarkedet har aftalt. Sagen er nemlig den, at regeringen med sit forslag har besluttet sig for at udbetale 300 mill. kr. af statskassen; de skal altså udbetales gennem ATP-administrationen, og de skal udbetales til arbejdsgiverne.

Det vil sige, at det er staten, det vil sige, at det er skatteborgerne, og det vil sige, at det er lønmodtagerne i hvert fald i meget stor udstrækning, der kommer til at betale dette.

Når jeg siger, at det også er et angreb på dyrtidsreguleringen, som den er aftalt, er det i hvert fald rigtigt i den betydning, at det er et oplæg til de kommende overenskomstforhandlinger. Det er helt tydeligt, at regeringen ligesom har lagt op til at sige til arbejdsgiverne, at nu får de en kompensation for en dyrtidsregulering i det kommende halve år, men så må de sørge for for enhver pris at afvise en videreførelse af den dyrtidsregulering, som eksisterer. Sådan hør jeg forstået det, og jeg tror heller ikke, det er urimeligt på baggrund af den vedtagelse, som vi var ude for forleden dag, hvor vi i en dagsorden simpelt hen fik dette synspunkt fremlagt.

Jeg føler mig overbevist om, at folketinget og i første omgang altså regeringen dermed bidrager til, at det ikke bliver nemt, måske endda bliver umuligt, for arbejdsmarkedets parter selv at løse de overenskomstproblemer, som de hidtil i hvert fald meget ofte har kunnet løse og i hvert fald løste i den sidste overenskomstsituation. Jeg nævner dette med, at de har kunnet løse dem, fordi regeringen en gang imellem hæveler over, at arbejdsmarkedets parter ikke har kunnet klare deres ting selv; de kunne klare dem sidst, men nu tror jeg, at folketinget lægger gift for de kommende forhandlinger.

Ideen bag arbejdsministerens og regeringens forslag er jo, at man skal spare omkostningsstigningerne for erhvervslivet. Hvis denne filosofi var rigtig, skulle vi jo løse alle